

Hatalmas római katonaváros került ki a földből Óbuda alatt

A régi városrész lebontásának régészeti szenzációi

Rendkívül érdekes, nagy feltűnést keltő felfedezést köszönhet a történelemtudomány annak, hogy a főváros elhatározta Óbuda rendezését.

Néhány hónap óta munkások százai dolgoznak reggeltől estig az óbudai uccákon, bontják a házakat, csinálják az utakat, ásnek, csatornáznak.

Az egész városrész olyan, mintha néhány órával ezelőtt repülőtámadás vonult volna át felette. Napról-napra kevesebb marad a régi Óbudából, öreg, évszázados viskók tűnnek el, hogy helyükbe majd szép, új városrész épüljön.

Ahogy lassan eltűnik a régi Óbuda a csákányok csapása alatt, úgy bukkan elő a földből egy még sokkal régebbi város, Aquincum. A történészek már régen tudják, hogy a rómaiak híres végvára sokkal nagyobb terjedelmű volt annál, mint amit évtizedekkel ezelőtt kiástak és aminek feltárt romjai ott fekszenek az aquincumi múzeumban és a körülötte levő hatalmas térségen. Azt azonban nem tudta pontosan senki eddig, hogy mekkora lehetett a római város, milyen nagy területet építettek be a rómaiak körülbelül 1800 évvel ezelőtt a Duna partján.

Római ház oszlopa

Amikor az első munkástranszport megjelent Óbudán, hogy a hajógyár előtt a Lajos ucca düledező öreg házeit lebontsa, az első csákánycsapásoknál már ott volt Nagy Lajos egyetemi magántanár, az aquincumi múzeum igazgatója és dr. Szilágyi Lajos archeológus, a múzeum helyettes vezetője. Ahogy az első épület falai eltűntek és a munkások a régi házak pincéit kezdték bontani, a munkavezető pallér felkiáltott:

— Milyen érdekes kő ez, ami a lépcsőt tartja. Biztosan valami régiség!

A munkások odahívták az archeológusokat és csakhamar kiderült, hogy egy régi római ház oszlopába ütközött a bontó csákány. Most már szinte óránként hoztak a felszínre a munkások római korabeli oszlopokat, feliratos köveket, szobrokat. Megállapították, hogy a lebontott házak helyén évszázadokkal ezelőtt római házak álltak és mikor ezeket a házakat lebontották, az új telepések a régi köveket felhasználták házaik építéséhez. Így örökölték az utódok a római házak maradványait, míg végre most az óbudai bontási munkások kiszabadították őket a régi házak pincéiből.

Katonaváros

Amint a bontás lassan halad előre, úgy bontakozott ki a régi város ké-

pe. A tudósok megállapították, hogy Aquincum romjai kerülnek elő Óbuda földje alól. A már ismert Aquincum tulajdonképpen polgári város volt, kereskedők, iparosok, kiszolgált katonák laktak benne. Az Óbuda alól előkerülő város a katonaváros volt, itt táborozott a 2. számú római légió és innen védte a birodalmat a barbárok támadásai ellen. A most kiástott há-

Mommsen, a rómaiak korának legnagyobb történésze is azt írja, hogy Trajanus uralma alatt alapították a rómaiak Aquincumot. A most kiástott kő említi Tiberius nevét. Ebből meg lehet állapítani, hogy Aquincum alapítása Augustus császár uralkodásának utolsó éveire esett és a hódítást mostohafia, Tiberius, a későbbi császár parancsnoksága alatt hajtották

AZ ÚJ ÓBUDA KÖZEPE, A RÓMAI KATONAVÁROS AMPHITHEATRUMA

A Nagyszombat ucca, Viador ucca és a Pacsirtamező ucca kereszteződésénél most ássák ki ezt a hatalmas amphitheatrumot

zakban laktak a katonák. Ebben a városrészben székel a helytartó és a magasrangú tisztviselők is itt laktak. Megállapították, hogy a város határa a Lajos ucca 179-es háznál volt. A bontásnál előkerült Aquincum várfalának egy része, egy 3½ méter széles fal. A katonavároshoz tartozott a hajógyári sziget is, amely akkor még nem vált el a szárazföldről. Ez csak később, a középkorban történt meg. A város a Flórián téren és a Fő téren át húzódott a Római fürdő felé, közben másfél kilométeres országút választotta el a polgári Aquincumtól. Az út mentén kétoldalt római szokás szerint sírok sorakoztak. Egészen a budai hegyek lábáig sorakoztak az épületek. A szélső soron gyárak, műhelyek állottak.

Egy óbudai kő kiigazítja a történelmet

Néhány héttel ezelőtt előkerült az egyik lajosuccai ház pincéjéből egy feliratos kő. Ez eddig a legnevezetesebb óbudai lelet. A történészek megállapították a kő latin feliratából, hogy a rómaiak 100 évvel ezelőtt foglalták el Pannoniát, mint ahogy eddig a történettudomány hitte. Még

vége a légiók.

Augustus császárnak fenmaradt kőbevésett végrendelete. Itt már említés történik Aquincumról. A tudósok azonban ennek az emléknek eddig nem adtak hitelt, most a Lajos uccában talált kő igazolja az Ankarában talált kővégrendelet hitelességét és új megvilágításba helyezi a római történelemnek ezt a szakaszát.

Új amphitheatrum

A Nagyszombat ucca, a Viador ucca és a Pacsirtamező ucca kereszteződésénél kiásták a katonaváros amphitheatrumát. Ez még sokkal nagyobb az aquincumi múzeum előtt fekvő római színháznál. Az amphitheatrum fontos pontja lesz előreláthatólag Óbudának. A Közmunkatanács által díjazott egyik pályázat, amelyet az Olgyay-fivérek adtak be, az amphitheatrumot jelöli meg az új Óbuda középpontjának. A pályamunka szerint az amphitheatrum romjai mellett vezetne el a bécsi országút. Az úton végig római sírkövek állnának és a külföldi autók ezek között robognának be a magyar fővárosba.

Az amphitheatrum kiásása hosszú időt vesz igénybe. A római város körülbelül 4½ méterrel feküdt mélyebben a mai Óbudánál. Az amphitheatrum arénája pedig még ennél is mélyebben, a mai felszín alatt 6-7 méter mélységben feküdt.

Naponta új meglepetéseket tárnak fel a bontó munkások. Sok értékes adat kerül felszínre az Aquincumban lakó 60.000 főnyi római lakosság életéről.

De nemcsak a bontás tár fel fon-

tos leleteket. Néhány nappal ezelőtt a Beszkrár alkalmazottai kiemelték a földből egy villamososzlopot és néhány méterrel odébbhelyezték. Az oszlop eltávolítása után előkerült egy római oltárkép, amelyet a bor istenének, Bacchusnak tiszteletére emelt az egyik római legionárius.

A munkások érdekes pajzán dombrösvet találtak az egyik ház pincéjében. A pásztorórárt ábrázoló bronzéremből arra következtetnek a történészek, hogy a lelet helyén állhatott az aquincumi római katonák egyik szórakozóhelye.

A Matróz uccában mozaikpalota maradványát találták meg a munkások, nem messze innen egy szép márványszobrot ástak ki, amely valószínűleg egy híres klagenfurti mester műve.

Óbudán nem lehet hozzányúlni semmihez anélkül, hogy utána rögtön ne kerüljön elő valami, ami egykor Aquincum része volt. Amint az az utolsó öreg ház is eltűnik az óbudai uccákról, teljesen ki fog bontakozni a római város képe, ahol állandó csatározásokkal tartotta fenn a barbárok ostromát a híres 2. légió, amelynek sikerült száz évvel kitolni a római birodalom bukását.

Gál György